

26 ianuarie 2023

CĂTRE: MINISTERUL ENERGIEI

**ÎN ATENȚIA: Domnului Ministru Virgil-Daniel POPESCU
Domnului Secretar de Stat Dan-Dragoș DRĂGAN**

**SPRE ȘTIINȚA: MINISTERULUI INVESTIȚIILOR ȘI PROIECTELOR EUROPENE
Domnului Ministru Marcel-Ioan BOLOȘ**

REF: Recomandări în contextul oportunităților de finanțare prin Planul Național de Redresare și Reziliență și Fondul de Modernizare

Stimați domni,

În spiritul buneii colaborări dintre Camera de Comerț Americană în România (AmCham România) și Ministerul Energiei în contextul pregătirii lansării apelurilor de proiecte aferente finanțării investițiilor asumate prin Planul Național de Redresare și Reziliență (PNRR) respectiv Fondul de Modernizare, aducem în atenția dumneavoastră **o serie de propuneri în direcția simplificării și, după caz, clarificării aspectelor tehnice la nivelul documentației necesare.** Precizăm că aceste recomandări sunt elaborate având drept referință experiența membrilor noștri în relație cu apelurile de proiecte lansate până în prezent, și sunt menite să sprijine eficientizarea gestionării procedurilor aferente viitoarelor apeluri de proiecte și, per ansamblu, îmbunătățirea procesului de transfer al fondurilor către potențiali beneficiari.

- **modalitatea de evaluare a proiectelor** – propunem utilizarea unei aplicații care evaluează automat ofertele, pe modelul celei disponibile pe IMM Recover aferente aplicațiilor pentru finanțările pentru companii în context COVID, HG nr. 807/2014 sau HG nr. 959/2022. Având în vedere criteriile 100% obiective din grila de evaluare, considerăm că aplicație poate calcula automat punctajul fiecărei aplicații și prezenta ierarhizarea acestora în funcție de bugetul disponibil în maxim 24 ore de la închiderea apelului. Astfel echipa de evaluatori poate evalua doar aplicațiile care s-au încadrat în bugetul disponibil, iar în situația în care anumite aplicații vor fi respinse se poate continua evaluarea cu proiectele aflate în lista de rezervă în ordinea descrescătoare a punctajului. Astfel se reduc semnificativ timpul și efortul necesare evaluării aplicațiilor și riscul de a exista întârzieri în contractarea și implementarea proiectelor finanțate;
- **sesiunile de depunere** – atragem atenția asupra faptului că lansarea unui apel cu un termen scurt pentru depunerea ofertelor, așa cum a fost cazul în procedurile anterioare, descurajează investițiile, având în vedere complexitatea aferentă procesului de întocmire a documentației care pune sub semnul întrebării încadrarea în termenele de depunere. Totodată, din rațiuni de transparență și predictibilitate, recomandăm ca, în

cazul în care se decide prelungirea sesiunilor de depunere, comunicarea acestei decizii să aibă loc cu 2 săptămâni înainte de termenul limită, iar termenul minim de prelungire să fie de minim 60 de zile lucrătoare pentru o sesiune. Documentația necesară pentru depunerea unui proiect conform este foarte amplă și necesită timp îndelungat de pregătire, de aceea, în cazul în care se decide prelungirea sesiunii, solicitantul are dreptul de a fi informat în prealabil pentru a putea decide dacă se poate încadra în timp util cu pregătirea documentației;

- **simplificarea documentației** – propunem eliminarea următoarelor documente administrative:
 - **declarația privind scopul producerii de energie electrică** – întrucât există două măsuri separate pentru comercializare, respectiv consum propriu, solicitantul își asumă scopul prin alegerea măsurii pe care depune proiectul, astfel că această declarație nu mai este necesară;
 - **anexe privind Avize de mediu/autorizații/acorduri/certificate** – eliminarea obligativității prezentării lor pentru proiectele la care nu este necesară emiterea autorizației de construire și a certificatului de urbanism;
 - **avizul tehnic de racordare (ATR) pentru locul de producere** – eliminarea obligativității obținerii ATR în cazul proiectelor de tip off-grid ce produc energie doar pentru autoconsum. Pentru acest tip de instalații nu este necesară obținerea ATR, conform Ordinului 45/2021 pentru modificarea Regulamentului privind racordarea utilizatorilor la rețelele electrice de interes public, aprobat prin Ordinul președintelui ANRE nr. 59/2013 – această excepție nu a fost prevăzută în ghidurile publicate până la acest moment;
 - **documentația de mediu** – simplificarea documentației de mediu solicitată. Considerăm suficientă depunerea dovezii privind demararea procedurii de obținere a actului de reglementare privind protecția mediului (la depunerea Ofertei/cererii de finanțare) și ulterior depunerea actului de reglementare emis de autoritatea competentă (în etapa de contractare). Documentele intermediare din procesul de reglementare (de ex. rezumat fără caracter tehnic, raport EIM, etc.) se depun la autoritatea competentă pentru protecția mediului, iar Ministerul Energiei nu are atribuții în evaluarea acestor documentații;
 - **inclusiunea activității de producție a energiei în statutul societății/actul de înființare** – eliminarea obligativității includerii codului CAEN 3511, pentru solicitanții care demonstrează un autoconsum de 100%, energia produsă fiind consumată local. Autorizarea activității este necesară doar în cazul injectării energiei electrice în SEN (ca prosumator/producător);
 - **studiul de fezabilitate** elaborat conform prevederilor HG nr. 907/2016, precum și documentul de aprobare a acestuia – eliminarea obligativității prezentării

pentru proiectele la care nu este necesară emiterea autorizației de construire sau pentru care legislația nu impune obligativitatea elaborării studiului de fezabilitate. Pentru proiecte mai simple, propunem înlocuirea studiului de fezabilitate cu un memoriu tehnic;

- **analiza cost-beneficiu (ACB)** – pentru proiectele la care este necesară autorizația de construire și elaborarea studiului de fezabilitate (SF), propunem simplificarea documentației și includerea ACB în SF, prin urmare prezentarea unui singur document și anume *Studiul de fezabilitate, elaborat conform HG nr. 907/2016, inclusiv Analiza Cost-beneficiu (cuprinzând analiza financiară, analiza economică, analiza riscului și a sensibilității)*. Prezentarea a două documente separate – SF și ACB – reprezintă o dublare a informațiilor, întrucât în cuprinsul SF se pot include și capitolele aferente ACB. Pentru proiectele la care nu este necesară autorizația de construire și elaborarea SF, propunem eliminarea obligativității întocmirii ACB și înlocuirea acestui document cu o analiză financiară simplificată. În acest caz, recomandăm includerea în Ghidul Solicitantului a unor instrucțiuni clare pentru elaborarea unei analize financiare simplificate.

De asemenea, în cazul în care Analiza Cost-Beneficiu (ACB) rămâne obligatorie pentru toate proiectele, vă recomandăm includerea în Ghidul Solicitantului a unor instrucțiuni clare și adaptate proiectelor din domeniul energiei pentru elaborarea acesteia (precum rata de actualizare ce poate fi folosită, criteriile pe care trebuie să le îndeplinească valoarea actualizată netă financiară (VANF) și rata de rentabilitate financiară a investiției [RRF] pentru că proiectul să justifice necesitatea ajutorului de stat). În lipsa unor instrucțiuni clare de elaborare și evaluare a conformității ACB, propunem eliminarea acestui punct din grila de verificare administrativă iar corectarea eventualelor neconcordanțe cu criteriile programului să fie solicitate și soluționate prin clarificări;

- **analiza financiară** – este parte a ACB, astfel că, dacă se cere ACB integral, conform ghid, propunem eliminarea analizei financiare ca și parte distinctă din Formularul de ofertă pentru a se evita dublările;
- **analiza DNSH** – eliminarea solicitării elaborării analizei DNSH din Formularul de ofertă, aceasta practic dublând analiza DNSH parte din PNNR și declarația DNSH a beneficiarului;
- **analiza privind capacitatea instituțională** – eliminarea acestui document pentru solicitanții privați;
- **decizia privind înființarea echipei de implementare a proiectului** datată, semnată și cu numele complet al persoanei semnatare – prezentarea acestui document la contractare, nu la depunerea proiectului;

- **planul de informare și publicitate** datat, semnat și cu numele complet al persoanei semnatare – eliminarea acestui document, alternativ includerea unei mențiuni în formularul de ofertă privind descrierea cerințelor minime de informare și publicitate. Întrucât în Manualul de Identitate Vizuală ca și cantități minime necesare sunt precizate doar minim două comunicate de presa, vă rugăm să precizați un număr minim de măsuri de informare și publicitate precum și indicatorii minimi necesari de îndeplinit (cantități minime necesare precum număr de autocolante etc);
- **eliminarea obligativității ca imobilul să fie liber de sarcini sau derogarea de la obligativitatea ca imobilul asupra căruia se realizează investiția să fie liber de sarcini, atunci când s-a obținut acordul creditorului garantat pentru proiect.** Pentru a asigura posibilitatea utilizării schemelor de către un număr cât mai mare de candidați, în vederea investiției în realizarea de noi capacități în domeniul producției de energie regenerabilă, în condițiile în care existența unei ipoteci nu este de natură să împiedice realizarea proiectului (să nu se impună restricții suplimentare care au efectul indisponibilizării bunului, de exemplu restricția de executare silită, care afectează obținerea acordului creditorului);
- **derogarea de la obligativitatea ca imobilul asupra căruia se realizează investiția să fie liber de sarcini, atunci când sarcina care grevează imobilul respectiv constă într-o măsură asiguratorie instituită potrivit legii civile sau fiscale, contestată de către proprietarul imobilului respectiv.** Existența unui litigiu care privește contestarea măsurii asiguratorii aplicată asupra clădirii/terenului pe care se realizează investiția este de natură să pună în discuție legalitatea măsurii respective, mai ales când există deja, la data formulării cererii de finanțare, și o hotărâre judecătorească pronunțată în primă instanță, prin care creditorul este obligat să desființeze măsura asiguratorie respectivă. O măsură asiguratorie de tipul unui proces verbal de sechestrul asigurător, aplicată de titularul obligației astfel garantată, nu reprezintă un act juridic care să fi fost perfectat ca urmare a voinței juridice a proprietarului imobilului grevat de această sarcină. De multe ori, poate fi rezultatul unei acțiuni ilegale a creditorului, care poate și trebuie supusă controlului judiciar al instanțelor de judecată.

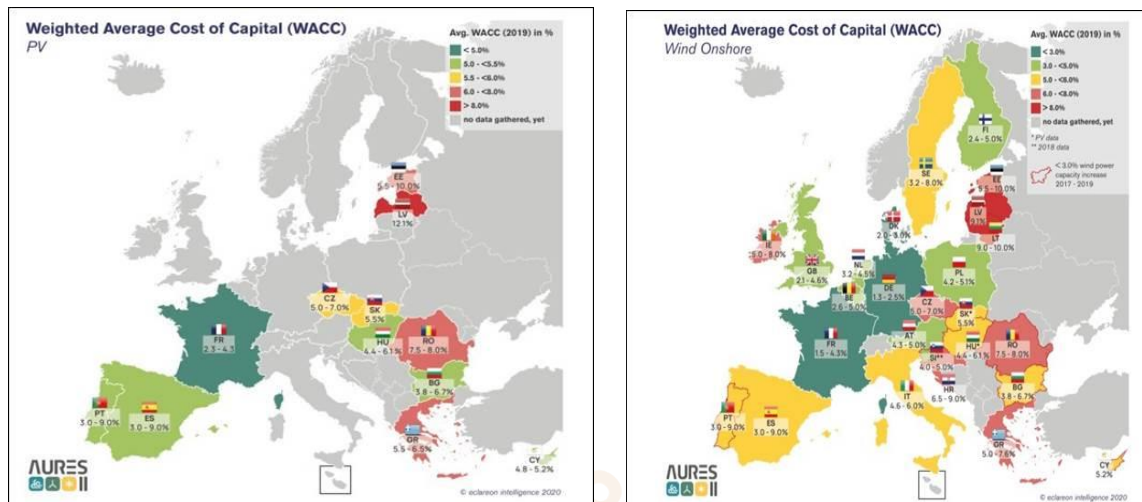
Drept urmare, justificat de cele expuse la acest paragraf, vă solicităm să modificați Ghidul aplicantului, în sensul eliminării obligativității ca imobilul asupra căruia se realizează investiția să fie liber de sarcini, atunci când sarcina care grevează imobilul respectiv constă într-o măsură asiguratorie instituită potrivit legii civile sau fiscale, contestată de către proprietarul imobilului respectiv. Existența litigiului formulat împotriva măsurii asiguratorii respective se poate face prin anexarea unui certificat de grefă emisă de arhiva instanței pe

rolul căreia se soluționează litigiul și, după caz, a hotărârii judecătorești pronunțată în primă instanță, privind admiterea contestației împotriva respectivei măsuri asigurătorii.

- **criterii de eligibilitate** – vă rugăm să precizați dacă criteriile de eligibilitate (referitoare la solicitant și proiect) trebuie respectate începând cu data depunerii cererii de finanțare, pe tot parcursul procesului de evaluare, selecție și contractare, precum și pe perioada de implementare și de durabilitate a proiectelor și dacă există excepții de la această regulă, precum încadrarea în statutul IMM sau întreprindere în dificultate, precum și care sunt consecințele dacă toate criteriile de eligibilitate de la depunerea și contractarea proiectului nu mai sunt îndeplinite de solicitant în perioada de implementare și durabilitate. Ca notă de justificare, menționăm că, pe parcursul procesului de evaluare, contractare, implementare, durabilitate se pot produce situații neprevăzute la depunerea proiectului, cum ar fi intrarea companiei în dificultate;
- **analiza financiară** – recomandăm precizarea unui interval acceptabil de preț pentru energia electrică spre a fi utilizat de către solicitanți sau o modalitate de estimare a prețului, precum și publicarea unui model recomandat de analiză financiară. Vă rugăm să precizați dacă, în cadrul analizei financiare, producția anuală de energie electrică trebuie menținută constantă sau se poate diminua în cazul în care echipamentele vor înregistra o scădere de randament după o anumită perioadă de utilizare;
- **rata de actualizare** – recomandăm precizarea, în ghiduri, a nivelului ratei de actualizare utilizate pentru respectivul tip de proiecte, în cadrul Analizei financiare din Analiza Cost Beneficiu. Acest lucru este necesar pentru a asigura o unitate și comparabilitate între proiectele depuse, așa cum se menționează în Ghidul pentru realizarea ACB publicat de Comisia Europeană, respectiv: *„Pentru a asigura coerența între ratele de actualizare utilizate pentru proiecte similare din aceeași țară, Comisia încurajează statele membre să furnizeze propriul lor indicator de referință pentru rata de actualizare financiară în documentele lor de orientare și apoi să o aplice în mod consecvent în evaluarea proiectelor la nivel național.”*

Vademecum-ul pentru analiza cost beneficiu 2021-2027 prevede ca pentru proiecte în domeniul producției de energie regenerabilă să fie utilizată o rată de actualizare determinată sub forma de WACC (Weighted Average Cost of Capital). Pentru a determina o astfel de rată relevantă pentru acest tip de proiecte în România, ne putem raporta la datele din raportul „Condițiile de finanțare a energiei regenerabile în Europa: sondaj și analiză de impact” („Renewable energy financing conditions in Europe: survey and impact analysis”), realizat în cadrul proiectului Aures II (finanțat din fonduri UE), care are scopul de a oferi sprijin statelor membre ale Uniunii Europene pentru a îmbunătăți eficacitatea și rentabilitatea licitațiilor pentru sprijinul pentru energie

regenerabilă.¹ În cadrul studiului realizat au fost identificate următoarele valori ale WACC în cadrul țărilor membre ale UE:

Așa cum se poate observa, pentru România, WACC rezultat în urma analizei efectuate la nivel european este de 7.5% - 8%.

Valoarea WACC este strâns corelată cu evoluția dobânzii la bonduri, după cum reiese și din studiu (pagina 49): *"an increase of the bond rate by one percentage point increases the WACC between 0.6-0.8 percentage points"* (o creștere a ratei la bonduri cu un punct procentual crește WACC între 0,6-0,8 pp). Ultima rată a dobânzii la bonduri în România (2022) a fost de 6.7% pe 7 ani, considerabil mai mult decât la momentul realizării studiului (2019–2020) când rata dobanzilor la 10 ani era de 3% - 5%.

Ca urmare, propunem includerea în Ghidul solicitantului pentru apelul dedicat producției de energie din surse regenerabile, în cadrul viitoarelor apeluri (ex. Fondul de Modernizare), a unei rate de actualizare cuprinsă între 7.5% - 8% pentru realizarea analizei financiare. Conform ultimelor recomandări la nivel comunitar, în cazul Analizei Economice din cadrul ACB, folosirea unei rate de actualizare de 3%, în loc de 5%.

- ipotecarea investiției** – recomandăm introducerea în Contractul de Finanțare a unei clauze referitoare la permiterea ipotecării investiției cu fonduri nerambursabile, pe modelul HG nr. 606/2010 privind stabilirea unor măsuri de accelerare a implementării instrumentelor structurale, cu completările și modificările ulterioare: *"Beneficiarul, pentru asigurarea finanțării cheltuielilor necesare implementării proiectului, precum și pentru asigurarea durabilității, poate constitui garanții, în favoarea unei instituții de credit, sub forma instituirii unei ipoteci asupra activelor fixe care fac obiectul Contractului de Finanțare, în condițiile legii. Beneficiarul este obligat să transmită AM/OI, o copie a*

¹ <http://aures2project.eu/2021/06/29/renewable-energy-financing-conditions-in-europe-survey-and-impact-analysis/>

Contractului de Credit și Ipotecă în termen de maximum 10 (zece) zile lucrătoare de la semnarea acestuia; în cazul imobilelor, aceasta va fi însoțită de raportul de evaluare a imobilului finanțat în cadrul prezentului Contract de Finanțare, realizat de către un evaluator bancar sau independent”;

- **autoconsum** – recomandăm o clarificare cu privire la justificarea consumului anual de energie electrică, respectiv dacă este obligatorie prezentarea unei analize, a unui audit energetic sau atașarea facturilor de electricitate pe ultimele 12 luni la Studiul de Fezabilitate. De asemenea, cu privire la proiectele de tip A, este necesară o clarificare, respectiv dacă societățile al căror capital social aparține parțial (statul având cota de control) sau în întregime statului se încadrează la proiecte de tip A;
- **bugetul investiției** – vă rugăm să precizați dacă este obligatorie prezentarea de oferte pentru echipamente la depunerea proiectului;
- **locația investiției** – apreciem necesară o clarificare cu privire la relocarea echipamentelor propuse prin proiect în aceeași zonă a rețelei naționale, respectiv dacă se permite aceasta fără modificarea obiectivelor proiectului depus. De asemenea, întrucât scoaterea terenurilor agricole din circuitul agricol este un proces de durată, propunem ca analiza eligibilității locației să se finalizeze la momentul contractării pentru a crește șansele de aplicare pentru proiectele care se implementează pe suprafețe mai mari de 50 ha, și care potrivit Legii nr. 18/1991 a Fondului funciar nu sunt eligibile decât în această limită și doar pentru clasa de calitate/fertilitate a terenului (clasa III, IV sau V).
- **indicatori** – recomandăm clarificarea/corectarea indicatorilor obligatorii la nivel de proiect cu privire la formula de calcul pentru „Factorul de capacitate al centralei” deoarece acesta se poate estima la nivel general prin formula de calcul: perioada de utilizare anuală a centralei/ 8760 h * 100 sau să specificați a se calcula prin utilizarea de programe de specialitate;
- **consultare publică** – recomandăm lansarea în consultare publică a draftului de contract de finanțare și a tuturor anexelor sale, pentru a putea fi făcute eventuale propuneri de către potențiali ofertanți;
- **transmiterea integrală și în mod explicit a legislației și a procedurilor aplicabile în etapa de implementare a proiectelor din perspectiva metodelor și instrumentelor financiare de plată** (prefinanțare, rambursare, plăți de avans etc.). a.i. beneficiarii să își poată calcula și pregăti în mod realist fluxurile de numerar aferente investiției. Clarificarea/explicitarea posibilității rambursării unor cheltuieli în avans în cadrul cererilor de transfer;
- **rapoarte de audit financiar** – recomandăm includerea în ghid a detaliilor privind scopul, obiectivele și acțiunile minime obligatorii aferente rapoartelor de audit financiar ce vor fi realizate în etapa de implementare;

- **termene** – recomandăm prelungirea termenelor de răspuns la solicitările de clarificări (de la 5 zile la 10 lucrătoare) precum și prelungirea termenului de semnare a Contractului de finanțare (actualmente 5 zile);
- se propun **minim 3 luni între momentul publicării ghidului final și a tuturor anexelor suport și momentul deschiderii perioadei de depunere** – în continuarea punctului anterior, vă solicităm ca perioada disponibilă beneficiarilor pentru lectura, înțelegerea și pregătirea aplicațiilor de finanțare să fie de minim 3 luni din momentul publicării tuturor documentelor finale (ghid solicitant, ordin ministru, anexe suport integrale). Nu este just să echivalăm această perioadă de 3 luni inclusiv cu perioada de consultare publică a ghidurilor, deoarece pot apărea modificări substanțiale sau punctuale care pot determina schimbări majore și timpi suplimentari în pregătirea aplicațiilor. Acest aspect va contribui și la creșterea calității aplicațiilor depuse precum și a maturității proiectelor printr-o analiză corectă a ghidurilor, timp suficient pentru pregătirea studiilor de fezabilitate și posibilitatea inițierii solicitării unui număr mare de autorizații, acorduri și avize și/sau obținerii acestora. Această măsură ar duce și la reducerea nevoii de prelungire succesivă a perioadelor de depunere cu scurte intervale de 2 săptămâni, oferind mai multă predictibilitate potențialilor ofertanți;
- **diversificarea grilei de punctaj** – apreciem că în acest moment grila de punctaj nu duce la o selecție eficientă a celor mai bune proiecte din perspectiva obiectivelor programelor de finanțare, a politicilor publice ale României din domeniul energiei, a nevoilor companiilor și nu în ultimul rând din perspectiva principalelor constrângeri de timp pe care Autoritățile finanțatoare le au în raport cu Comisia Europeană. Utilizarea unui criteriu exclusiv din perspectiva unei cofinanțări cât mai mari (cuantum ajutor de stat solicitat pentru proiect din cheltuielile eligibile/MW instalat de producție), deși eficientă din perspectiva utilizării fondurilor nu oferă o selecție eficientă. Astfel, atât timp cât beneficiarii nu au obligația dovedirii capacităților de cofinanțare la depunerea proiectelor pot apărea întâzieri majore în procesul de evaluare (blocaje în etapa de contractare, lipsa documentelor minime de calificare, etc.). Prin urmare, am aprecia ca fiind utilă, diversificarea grilei de punctaj cu următoarele criterii (chiar dacă ar fi minoritare în raport cu elementul de punctaj privind capacitatea de cofinanțare):
 - nivelul de maturitate al proiectului depus (existența documentațiilor non-obligatorii în etapa de depunere a ofertei dar care pot justifica un nivel ridicat de maturitate să reprezinte un avantaj: acte de reglementare emise de către autoritățile competente pentru protecția mediului/autorizații/acorduri/certificate/Avizul Natura 2000, Certificat de urbanism, Autorizația de construire, Avizul de gospodărire a apei sau alte documente similare care pot dovedi o implementare mai eficientă și rapidă a proiectelor în raport cu altele);

- dovedirea capacității de cofinanțare încă din etapa de depunere a proiectelor printr-un extras de cont bancar din care să reiasă că acesta deține sursele necesare cofinanțării și cheltuielilor neeligibile sau o scrisoare de bonitate emisă de o instituție bancară din România/alte state membre ale Uniunii Europene. Un scor suplimentar în această etapă ar dovedi în raport cu punctajul majoritar privind capacitatea de cofinanțare, o maturitate ridicată a proiectului.
- **eliminarea cerințelor privind conceptul de “proiect unic de investiții”** – Conceptul “proiect unic de investiții” este specific ajutoarelor regionale, acordate în baza Art. 14 (Ajutoare Regionale pentru Investiții) din Regulamentul 651. În condițiile în care schema în discuție se bazează pe prevederile Art. 41 (Ajutoare pentru investiții destinate promovării producției de energie din surse regenerabile), considerăm că verificarea nedivizării artificiale a proiectelor trebuie efectuată din perspective tehnice și comerciale, prevederile specifice ajutoarelor regionale nefiind relevante și nici oportune, în cadrul schemei de față. De altfel, ghidul pus în consultare prevede în mod corect definiția “proiectului unitar”, evitându-se astfel divizarea artificială a proiectelor.

Vă propunem **organizarea unei întâlniri de lucru în prima parte a lunii februarie**, în funcție de disponibilitatea dumneavoastră, pentru o discuție aplicată pe marginea recomandărilor înainte de către membri noștri. Pentru confirmarea întrevederii, vă stăm la dispoziție prin Raluca Manea, Manager Politici Publice (rmanea@amcham.ro / 0722.629.364).

Vă mulțumim pentru atenția acordată și ne exprimăm încrederea în continuarea colaborării cu Ministerul Energiei, precum și cu toate autoritățile de resort, în contextul implementării reformelor și investițiilor asumate prin Planul Național de Redresare și Reziliență.

Cu stimă,

Valeriu BINIG

Președinte al Comitetului pentru Energie
AmCham România